వంకర చూపులు

మళ్ళీ చలి కాలం వచ్చేస్తోంది -

నేల మీదే పడుకుంటారు పిల్లలు -

నిద్రలో వణుకుతారు! చలి భరించలేక ఏడుస్తారు.

మధ్యాహ్నం రెండూ మూడూ మధ్య ఖాళీలో సీత యీ విషయాలు తరచు గుర్తు చేసుకుంటోంది. ఆ రోజు మంచం కింది బట్టల పెట్టెని ఆపసోపాలు పడుతూ బయటకు లాగింది.

ఓ చీర ఎప్పుడో ఎంచింది. పైన వేసేది కాస్తంత గట్టి గుడ్డ అయితే నాలుక్కాలాలు వుంటుంది. కట్టు విడుపు చీరలే బయట కూడా వాడుకుంటోంది. అవయినా లెక్కగా మూడే మూడున్నాయి. అందులో ఒకటి తీసి వాడేస్తే...?

ముసలమ్మ దగ్గర పాత బొంత ఉంది. మంచం ఎలాగూ ఉంది గదా! ఆ బొంత పిల్లలకి యివ్వగూడదా - అనుకుంటూంటుంది సీత. అసలే ముసలి ప్రాణం! ఆ పట్టెడకి అన్నీ ముళ్ళే! పోన్లె స్తూ - అంతలోనే సర్దుకుంటూంటుంది.

"సీతా!" అన్న అత్తగారి గొంతు వినిపించగానే -

"వస్తున్నానత్తయ్యా!" అంటూనే వెళ్ళి భుజాన బిందెతో మెట్లు ఎక్కలేకపోయిన చిట్టెమ్మని చూస్తూ, "అయ్యయ్యో! మీ కెందుకండీ యీ అవస్థ..." అంటూ దింపింది.

"నువ్వు మాత్రం ఒట్టి మనిషివిటే! ఈ మాయరోగం తగలడ్డాక యింటెడు చాకరీ నీపరమేనాయె!" అంటూ సాయం పట్టింది.

"యిహ చాల్లెస్తురూ! యీ పూటకి గడిపేసుకుందాం! తెల్లారగట్ట కుళాయి ఎలాగూ వస్తుంది! చల్ల పొద్దున తెచ్చుకోడం సులువు!"

"సరిలేమరి! ఏనాడు నా మాట పడనిచ్చావు గనక...." నువ్వుతూ మంచం వాల్చుకుంది చిట్టెమ్మ.

"తల్లల్లీ! కాస్తంత సాయం పడుదూ! కుక్కిలో... చస్తున్నానూ!" అంది కోడలుతో.

నల్లుల్ని చంపుతూ, పట్టెడకి ముళ్ళు వేస్తూ, బిగించేసరికి గంట పట్టింది. ఇంతలో కిష్టుడు లేచి ఊరూ వాడా పోగయేటట్టు అరున్నొక్క రాగం అందుకున్నాడు. వాడికి పాలు కలిపి యిచ్చి, కాసిన్ని మరమరాలు ముందర పోసింది.

"ఈ రోజు కూడా తెమల లేదు..." బట్టలపెట్టి మంచం కిందకి తోస్తూ నిట్టూర్చింది సీత.

★ ★ ★

ఆ పని పూర్తవటానికి రెండు నెలలు పట్టింది. ఓ మాదిరి గట్టి చీర తెగించి వాడేసింది. అత్తగారు కూడా ఓ చిరుగుల పంచె యిచ్చారు. నెలలు పైబడుతున్నాయేమో - ఆఖరి రోజులలో వంగి సరిచేస్తూ కుట్టడానికి - మరింత శ్రమ అయింది.

'అయితే అయిందిలే! బొంత ఒత్తుగా బావుంది -'

ఒత్తి ఒత్తి చూస్తోంది సీత. పిల్లలు అందుమీద పడుకొనే దృశ్యం ఆమె కళ్ళలో కదుల్తోంది.

"సీత పిన్నీ! సీత పిన్నీ! మీ ఆడబడుచు...." పక్కింటి అమ్మాయి అరచుకుంటూ వచ్చింది.

మాగన్నుగా పడుకున్న చిట్టెమ్మ గబుక్కు లేచింది. తల మీద పంచె చెంగు సవరించుకుని వీధిలోకి నడిచింది. రిక్షాను పంపి, మెట్లు ఎక్కుతోంది మాలక్ష్మి.

ఏదో బరువు నెత్తిన ఉన్న అలసట ఆమె ముఖంలో తాండవిస్తూంటుంది. ఓ పిల్లాడు భుజానా, ఓ పిల్ల వెనకనా ఉంటేగాని ఆమె బొమ్మ పూర్తయినట్టు ఉండదు. ఆమె భర్త స్కూల్లో అటెండరు.

వదినా మరదళ్ళు మంచీ చెడ్డా కలబోసుకుంటూ లోపలికి వచ్చారు. యిరుగమ్మల పొరుగమ్మల పలకరింపులతో కాస్సేపు గది నిండింది. కూతురు చిక్కిపోయిందనీ, అల్లుడు అలాంటివాడయాడనీ పదే పదే అంది చెట్టెమ్మ.

"అవును వదినా! యీ బొంత నువ్వే కుట్టావూ?" వదిన గారి ఎనిమిదో నెల గర్భం వంక చూస్తూ మెచ్చుకోలుగా అంది మాలక్ష్మి.

"లేదమ్మా! మీ అమ్మగారు కుట్టారు..." మడత పెడుతూ అంది.

"అనవే! అనవే! ఇక్కడ పూచికపుల్లతీసి అక్కడ పెట్టటం లేదనేగా నీ వేళాకోళం...!"

"బావుంది! తల్లీ కూతురూ వేళాకోళాలాడుకుంటే చెల్లుతుంది గానీ.... ఎంత అయిందయినా కోడలు కోడలే...!"

"వెనకటికి ఎవరో చెప్పార్లేవే...! అత్తలు పెట్టిన ఆరళ్ళు అవుపిస్తాయి గానీ... కోడళ్ళుచేసే కొంటె పనులు అవుపడవుట...!"

కబుర్లు సాగుతున్నాయి.

మాలక్ష్మి వచ్చినపుడు చిట్టెమ్మలో ఓ విధమయిన మార్పు వస్తుంది. తల్లీ కూతురూ అసమ్మ బూసమ్మ కబుర్లు చెప్పుకుంటూ గడిపేస్తారు. అంతకు ముందు ఆపాటి యీపాటి సాయంజేసే అత్తగారు - ఉదయం వంట మినహా మరేమీ ముట్టకోకపోడం - సీతకి కష్టంగా ఉంటుంది. తోటి ఆడది కాలు మీద కాలేసుకుని కూర్చుని, అమర్చి పెడుతున్నవన్నీ

అరగిస్తూ, ఎంగిలి కంచాలయినా ఎత్తకపోతే అడది పడే బాధ అనుభవించాల్సిందే గాని చెప్పటానికి వీలవదు. అలాంటపుడే సీతకి - యీవిడ ఎప్పుడు యింతేలెస్తూ - అన్న చిరాకు కలుగుతుంటుంది.

బడి నుంచి వచ్చిన పిల్లల్తో చిల్లో బొల్లో మంటూ కల్సిపోయారు మాలక్ష్మి పిల్లలు. తల్లీ కూతురూ పెద్ద పట్టె మంచం మీద చేరారు.

సరిగా మండని కట్టెలతో వంట చేస్తున్న సీతకి వాళ్ళ కబుర్లు చెవిన పడుతున్నాయి.

తను గడుసుదిట! ఎందుకట? అన్నీ ఒబ్బిడి చేసుకుంటుందట!

ఆడబడుచు మనసు మంచిదే! తనంటే గురి కూడా! అత్తగారే అన్నీ నేర్పిపెడుతుంది.

సొంత చెల్లెలుకన్న యిదిగా ఒకటికి రెండు మార్లు పని ఒబ్బిడి గూర్చి చెప్పింది. కాఫీలు కలపటానికే గంట తీసుకుంటుంది. అంతసేపూ కుంపటి ముందు కూర్చునే ఉంటుంది! ఓ బియ్యం ఏరుకోడమో, కూర తరుక్కోడమో చెయ్యొచ్చా? చెయ్యదు! కాఫీ పొడుం డబ్బాతో సహా అన్నీ కుంపటి చుట్టూ ఉంటాయి! తీసిన వస్తువు వెంటనే దాచదు.వంట వేళకి మొత్తం డబ్బాలన్నీ కిందే ఉంటాయి! నడుస్తుంటే ఏదో తన్నేస్తుంది! కేజీ సరిపోయేది మరో అర కేజీ అవదా మరి! భర్త వస్తాడు. శుభ్రమైన చీర గట్టుకుని ఎదురెళ్ళిన పాపాన పోలేదు ఒక్కమారయినా. పిల్లలున్నపుడూ అంతే! లేనపుడూ అంతే! ఏబ్రాసికి పనెక్కువ అన్న సామెత ఊరికినే పుట్టలేదు!

ఇవన్నీ మార్చుకోమని చెపితే మాలక్ష్మి ఏమీ అనుకున్నట్టుండదు గానీ, - తన పెంపకాన్ని తప్పు పడుతుందా - అన్నట్టు చిట్టెమ్మలో చిరాకులు, పరాకులు ఎక్కువయి పోతుంటాయి.

★ ★ ★

విజయనగరంలో పెళ్ళిట. భర్త ముందస్తుగా పంపించాడు. మర్రెండు రోజులు ముందుగా బయల్దేరి పుట్టింటి దగ్గర ఉండొచ్చని వచ్చిందిట మాలక్ష్మి. చెల్లెలు అర్ధాంతరపు రాకలో అంతరార్థం తెలిసాక కాస్త తేలిక పడ్డాడు రాఘవరావు.

మాధవుడు గడపలోకి అడుగు పెట్టేసరికి అన్నా చెల్లెలూ తల్లీ కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు. మాలక్ష్మి వచ్చి మూడో రోజు.

వస్తూనే - "నివ్వెప్పుడొచ్చావే...?"

చెప్పి- "అవునుగానీ ఒరే చిన్నన్నయ్యా! వాడికంటే కుదర్దు నీకేంరా? ఉత్తరమ్ముక్కయినా రాయవూ! అదేమో మా మరిది ఎంప్లాయమెంట్ కార్డు వ్యవహారమాయె! ఆయనజూస్తే తిక్కమనిషి! 'మీ అన్నలున్నారన్న మాటేగాని.. పిసరంత ఉపయోగం లేదూ' అని వో యిదవు తుంటారు!"

"మొదలెట్టావా తల్లీ! అక్షింతలు...! చూస్తున్నావుగా! పది రోజులకి యిదిగో యిదీ యింటి మోహం చూట్టం!"

అతను సినిమా రిప్రజెంటేటివ్! అతని సంపాదన అతనికే చాలదు. మాలక్ష్మికి చిన్నన్నయ్య నచ్చడు.. వాళ్ళది దగ్గర కానుపు. దాంతో ఇద్దరూ చనువుగా తిట్టుకుంటూంటారు!

మాధవుడు లోపలికి వెళ్ళాడు.

"మీ ఆవిడ కుట్టిన బొంత చాలా బావుందంటోందిరా అదీ..." చిట్టెమ్మ అంది.

"కావాలంటే తీసికెళ్ళమనూ! పాత గుడ్డేగా!"

"పోన్లేరా! వదిన ఏమనుకుంటుందో ఏమిటో!"

"ఏం? ఏమనుకుంటుందేమిటి? దాని అన్నగారి సొమ్ము అది తీసికెళ్ళిందనుకుటుంది!"

"పోనీ ఓమారు దాన్ని కూడా అడగరాదుట్రా...."

'ఏం మారు భాగ్యమనీ? దాన్ని అడగటం..."

మాధవుడు బట్టలు మార్చుకుని వచ్చి వాళ్ళ సంభాషణలో కలగజేసుకున్నాడు.

"ఏమిటోయ్...? అప్పుడే ఏదో వడకటం మొదలెట్టావ్....?"

మాలక్ష్మి మొహం నయాపైసా అయిపోయింది.

"వాడు చూస్తే ధర్మరాజు! నువ్వేమో యమధర్మరాజు! నీకు బొత్తిగా వేళా పాళా, మంచీ చెడ్డా వుండవు వేళాకోళాలకు. అదేం వడికేసుకుందనీ...?"

అన్నగారు కూడా తల్లికి వత్తాసయాడు.

"ఒక్కగానొక్క ఆడపిల్ల! చూస్తూ చూస్తూ అలాంటాడికి కట్టబెట్టాం! దాని ముద్దూ ముచ్చటా చూడ్డవేఁ లేదు! అవసరాలకు అడ్డుపడ్డవూఁ లేదు! ఏదో పాతగుడ్డల బొంతకు... అదీ అవసరం కొద్దీ అడిగితే..! తప్పురా అబ్బాయా!"

అన్నగారు వదినతో చెప్పవని లేదన్నా మాలక్ష్మి ఉండబట్టలేక పోయింది. ఆరోజు సాయంకాలం వదినతో చూచాయగా అంది.

"నాకూ ఓ బొంత కావాలి వదినా?"

సీత నింపాదిగా చెప్పింది- "ఈమారొస్తావుగా! ఏవయినా పాత గుడ్డలుంటే యిక్కడ పడెయ్యి! నేకూడా ఏదో చూస్తాను. అప్పటికి నేనూ తెరిపిన పడిపోతాను! వారం రోజుల్లో బొంత తయారయిపోతుంది."

ఆ ముక్కకి చిట్టెమ్మ తెగ గింజుకుంది.

"నేఁ చెప్పలేదుటే! ఏ ఆడబడుచంటే ఎవత్తెకి పడింది? నువ్వేమో వెర్రిబాగుల్దానిలా దాని కాళ్ళా వేళ్ళా బడ్డం...! అదేమో అశుద్ధం మీద పురుగుని తీసేసినట్టు తీసెయ్యడం..." అంది రహస్యంగా.

★ ★ ★

పదకొండయింది. మాధవుడు చప్పుడుకి లేచాడు.మంచం కింద పెట్టె లాగుతోంది మాలక్ష్మి. బొంత అందులోనే వుంది.

"వదిన్ని అడిగావా?"

"లేదు!"

"ఏంచేత?"

"అక్కర్లేదండి అమ్మ!"

"ఎందుకందూ? వస్తువ వదినది. అడిగి తీసుకోటం మర్యాద. అడక్కుండా తీసుకోటం దొంగతనం!"

"ఏమిఁట్రా నీ గొడవ!" అంది విసుగ్గా.

"తేరగా దొరికితే, అబ్బో! మీ అమ్మ దానమూ చేస్తుంది నివ్వు పట్టుకెళ్ళిపోతావూ..." అన్నాడు రాగం తీస్తూ.

ఆ మాటకి మాలక్ష్మికి పౌరుషం వచ్చింది.

'నేనీ యింటికి ఆడబడుచుని! ఏంటనుకుంటున్నావో ఏంటో! రేప్పొద్దుట నీ పెళ్ళాం వస్తుంది! దాన్ని కూడా అడగను! నాక్కావల్సినవి పట్టుకెళ్తా! ఎలా అడ్డుతావో చూస్తా!"

మడిమీదున్న చిట్టెమ్మ వంట గదిలోంచి వచ్చింది.

"ఏమిట్రా! నీ వెధవముండా ధాష్టీకం?"

"అదికాదే! వదిన్ని అడగాలా లేదా చెప్పు!"

"ఎందుకూ? ఎందుకడగాలీ? అదేం దాని బాబుగారి ముల్లెటా? నేనీ యింటికి పెద్దదాన్ని! పైగా ఆ బొంతలో నా బంగారం లాంటి పంచె పడింది."

మాధవుడు ఊరుకోలేదు.

సీత వచ్చేసరికి వాదన జోరయింది. పక్కింటి నుంచి అప్పు తెచ్చిన నూనె గిన్నెను చెంగు చాటు నుంచి తీసి వంటింట్లో పెట్టి వచ్చింది, "వస్తున్నానయ్యా" అని మరిది పిలుపునకు జవాబిస్తూ.

"వన్ను అలా వుంటానే వుంటాయిగాని వదినా! యింట్లో జరుగుతున్నదేవీఁ పట్టించుకోపోతే యెలా?"

"ఏం జరిగిందయ్యా?"

మరిది అంటే సీతకి భయం!

అతను ఎప్పుడూ పంజేసే వాళ్ళ గురించి మాట్లాడతాడు! ఆవిడకి అర్ధమవని పుస్తకాలు చదువుతాడు! ఊళ్ళో ఉన్నప్పుడయినా యింటి పట్టున ఉండడు! పనిమనిషి ఉండేప్పుడు దానితో పోట్లాట వస్తే దానికే వత్తాసు! పాకీవాడికి పావలా యేం అర్ధరూపాయ యివ్వగూడదా అంటాడు! మనకి మాత్రం ఎక్కణ్ణించి వస్తుందయ్యా అంటే మనం తినేదాన్లో ఓ మెతుకు తగ్గించుకోకూడదా అంటాడు.

భూమ్మీద ఎవరికీ హక్కు ఉండరాదని చెప్తే తన అర ఎకరం ముక్కా ఎవరో లాగేసుకుంటారని పేద రైతు పడే భయం సీత భయం!

"యిది నీ బొంత పట్టుకుపోతుందిట! ఊరుకుంటే యీ యిల్లే పట్టుకుపోతుందీ మహాతల్లి!"

"దాన్ని కాదనమను."

"అంటుందమ్మా! ఏం జేస్తావ్?"

"అసలు అనమనూ! చెప్తా!"

"అను వదినా! ఏజేస్తుందో యీవిడగారు చూద్దాం!"

సీత పెదవ్విప్పలేదు.

క్షణం సేపు చూసి - "ఏదిరా! అనమనూ!" అంది చిట్టెమ్మ పుంజుకొని.

"మా వదిన చాలా మంచిది..."

"ఊరుకోవే! దాన్నేం ఉబ్బెయ్యక్కర్లేదు! మొగుడి సొత్తు మీద దానికి ఏపాటి హక్కుందో నీ అన్నగారి సొమ్ము మీద నీకూ ఉంది. ఆపాటి హక్కు! పదవే పద! నీ పన్లు చూసుకో! ఎసట్లో బియ్యం మరిగి తగులడుతున్నాయి...! మళ్ళీ అన్నయ్యొచ్చేస్తాడు...!" వంటింట్లోకి వెళ్ళిపోయింది.

ఏడుస్తున్న పిల్లలను భుజాన వేసుకొని జో కొడుతూ మాలక్ష్మి కూడా అక్కడనించి కదిలింది. సీత కూడా వెళ్ళిపోబోతుంటే-

"గాలి తీసేసావేంటి వదినా?"

"యిప్పుడేమయిందయ్యా! అది తీసుకోలేదుగా!"

"అగ్గదీమాట..." గొంతుపెంచబోయాడు.

"నాయన్నాయినా! ఊరుకుందూ! ఊరికినే గొడవ పెట్టకు! దానికి మాత్రం తెలీదా?"

తడిపి పెట్టిన బట్టల దగ్గరకి సీత వెళ్ళింది.

★ ★ ★

నూతులకి మందులు కొట్టించటం రాఘవరావు పని. పొద్దుటే పోయి పదకొండు గంటలకి వస్తాడు. సాయంకాలం ఓ గంట పని. ఆ తర్వాత సినిమా హాల్లో బుకింగ్ దగ్గర ఉంటాడు.

ఆ రోజు అతను రావటం ఆలశ్యమయింది. వచ్చేసరికి అత్తగారు సుభద్ర కూడా దిగడ్డారు. విసుగు మొహం మీద కనబకుండా పలకరింపులు కానిచ్చేసి, స్నానానికి వెళ్ళాడు. అతను తిరిగి వచ్చేసరికి తల్లీ కూతుళ్ళ మధ్య సంభాషణ సాగుతోంది.

"మన యింటా వంటా లేవిలాంటి బుద్ధులు! చెట్టంత మనిషి! స్వయానా అత్తగారు.... అంత దూరం చెప్పుకొస్తే బెల్లం కొట్టిన రాయిలా వూరుకుంటావా? ముగ్గురు పిల్లల తల్లివి! చిన్న దానివా చితకదానివా! మనిషి అన్నాక ఒకరికి పెట్టే గుణం ఉండాలి..."

"ఏంటండీ కూతురికి బోధిస్తున్నారూ?"

సుభద్ర చటుక్కున లేచి నుంచుని-

"ఏం లేదు నాయినా! ఎండన బడొచ్చావు! వెళ్ళి భోంచెయ్యి! వదినగారు చూస్తున్నారు..."

అతను గడప దాటుతూండగానే-

"లే! వెళ్ళి అతనికేం కావాలో చూడు! ఎటునుంచి ఎటొచ్చినా దరిద్రబ్బుద్ధులు పుట్టింటి నుంచే వచ్చాయంటారు..."

రాఘవరావు కంచం ముందు కూర్చున్నాడు.

తల్లి ప్రవర్తనలో తేడా నాలుగు ముద్దలు కడుపులో పడేదాకా అతనికి తెలీలేదు.

ఎండు మామిడి టెంకల పులుసు గరిటతో తిప్పుతూ అతని కంచంలో పోస్తోంది చిట్టెమ్మ. ఆ విసురు అతనికి అర్థమవుతోంది.

"ఏంటే? అందరూ అలా వున్నారూ?"

"ఏవీఁ లేదు!"

"ఏవీఁ లేకుండా ఎలా వుంటుంది! అక్కడేమో తల్లీ కూతురూ గుస గుసలు! యిక్కడ నువ్విలా! అవునూ! అదేదీ?"

"అలా ఎవళ్ళింటికో వెళ్ళుంటుంది."

"దాని ప్రయాణం..."

"కన్నతల్లి ముండను! దాన్ని యింట్లో ఓ పూట ఉండమనే హక్కు నాకు లేదుట్రా నాయనా?!"

రాఘవరావు మంచినీళ్ళు తాగాడు. ఓ సెకను ఆగి - "అమ్మా! బయట తిరిగేవాడికి యింట్లో ఏం జరిగిందో ఎలా తెలుస్తుందే...? నువ్వేమో నామీద గయ్ గయ్ మంటావూ...!"

"ఏం జరుగుతుందీ? ఏవీ జరగదు! యీవిడగారేదో మహా పనిమంతురాలయినట్టు అలా వుండూ, యిలా వుండూ అన్నీతులు చెప్పడం! అదేమో ఎర్రెద్దు మాలోకంలా వినడం...! యీ భాగోతం ఎప్పుడూ ఉండేదే?"

"అందులో తప్పేం ఉందే...?"

"ఏవీఁ లేదు! ఏవుంటుందీ? దాని మీద యింతో అంతో అభిమానం కడుపులో ఉండేడిసిందనే ఎప్పటికప్పుడు అనుకుంటూనే వున్నా! ఆ పిచ్చి పీనుగ నా మాట పణ్ణీ లేదు! యీవేళ బయట పడింది దీని రంగు..."

".... ...."

"యింత బతుకూ బతికి యింటెనకాతల చచ్చినట్టు బిడ్డకు ఓ పాతగుడ్డ పీలిక యిచ్చే హక్కుకూడా లేకపోయె! నాలుగూ పెట్టుకునే భాగ్యం ఎలానూ లేదాయె! దోసిలొగ్గి 'అమ్మా! నాయనా!' అన్నిన్నూ నిన్నూ అడుక్కున్నా చెల్లదాయె! సర్లే - అన్నీకు దయకలిగిందీ - తలూపావు! వదినా వదినా అంటూ ఓసారీ రెండు సార్లూ కాదు నాలుగు సార్లు అడిగింది అది! 'దాన్నడుక్కోవల్సిన కర్మ నీకేం పట్టిందే' అంటే సత్తెకాలప్పిల్ల గనక నన్ను కొట్టేసింది! ఇంతా జేస్తే నీ పెళ్ళాం నోట మాటే లేదు. వాళ్ళే అరుచుకుంటారూ...! వాళ్ళే పోతారూ... అని దాని భరోసా! దానికా గుంట చచ్చినాడు వత్తాసు...! 'పోనీ వద్దులేమ్మా!' అంటూనే వుందది! దాని పాగరేంటో చూద్దామనే దీని ప్రయాణం వాయిదా వేయించాను...!"

"యింతకీ దేని గురించే...?"

"మహా మహా మారు భాగ్యమేంగాదు! బొంత! పాతగుడ్డల బొంత...! మళ్ళూ మాన్యాలూ అయితే యింకెంత గింజుకుపోనో మహాతల్లి...!"

"అది పట్టుకెళ్ళొద్దందా?"

"ఎబ్బే! అలా ఎందుకంటుందీ? పట్టుకెళ్ళూ అని మడత బెట్టి మరీ చంకనెట్టింది..."

"సర్లెస్తూ! అదే యిస్తుంది! ముందు మజ్జిగ పొయ్యి!"

మజ్జిగ పోస్తూ గొంతు తగ్గించి-

"పలచబడిపోయింది! ఆవిడొహరు... తయారు...'

"ఏవిఁట్ట?"

"మామూలే! రోగం! అస్పత్రిలో చూపించుకుంటుందిట! పది రూపాయలు బస్సోడికి పారేస్తే మందూ వస్తుంది! మహా నైవేద్యమూ అవుఁర్తుంది!"

"దాన్నోమారు రమ్మను..."

చిట్టెమ్మ వెళ్ళి సీతని పంపింది.

సీత వచ్చేసరికి పులుసులో టెంక చీకుతున్నాడు రాఘవరావు. మనిషి సన్నం. అందుమీద పొట్ట పెద్దదిగా అవుపిస్తోంది. అలసటగా వుంది.

"రమ్మన్నార్ట!"

"కూచో..."

నాలుగు ముద్దలు జుఁర్రాడు.

"మీ అమ్మగారూ...?"

"పైకి అంటం అస్పత్రనే! అత్తగారి ఆరోగ్యం బావులేదు గదా! మనిషి సాయం అవసరమవుతుందేమో తెల్సుకుందామని కడుపులో వున్నట్టుంది!" అంది సీత.

"అమ్మనడగలేక పోయావూ...?"

"... ..."

"మాట్టాడవేం?"

"సొంత తల్లే అవనీండి - పై మనిషి మనకి బరువే! ఏదో ఉండబట్టలేక వచ్చింది!చూసింది... వెళ్ళిపోతుంది..."

"అంతేనా...?'

బుఁర్ర పైకెత్తి అయోమయంగా చూసి -

"అంటే...?'

"అమ్మని అడగలేదూ అంటే ఏదో వుందన్న మాట!"

"అడిగితే మాఁత్రం...! బరువు మోసేది మనం! మనం చూసుకోవాలి."

"నిజవేఁ! పెద్దరికం ఉంచలేదని అమ్మయిదవదూ...?"

వెంటనే మాట్లాడలేదు సీత.

"పోన్లెస్తుర్దూ! ఆవిడొహలా తలచి మనమొహలా తలిస్తే.... అనవసరంగా రంగం చెడుతుందీ..."

"ఆవిడ ఎప్పుడయినా మరోలా తలిచిందా?'

భర్త గొంతులో భావం తన తల్లి గురించి కాదని ఆమెకి అర్ధమౌతూనే వుంది.

"రుజువులూ సాక్ష్యాలూ కావాలని రొక్కిస్తే ఏం చెప్పగలను? మనిషీ మనిషీ అన్నాక

వంద వస్తాయి! పోతాయి! అవన్నీ పట్టుకుని యింట్లో వున్న పెద్దావిడ పిల్లల మంచి చెడ్డలు చూడదని నేను అనుకుంటున్నానా? అలా ఏనాడయినా అన్నానా?"

రాఘవరావు చేతిలో టెంక పారేసి చెయ్యి కడుక్కున్నాడు.

గ్లాసులో నీళ్ళు పోసింది సీత...!

ఖాళీ గ్లాసు కిందపెడుతూ - "ఆవిడా చెడ్డది కాదు! నువ్వూ చెడ్డదానివి కాదు! యింట్లో జరుగుతున్నదేంటో తెలుసుకోలేని చవట దద్దమ్మను కాను నేను! అది అడిగింది. బుద్ధి తక్కువై పోయింది... పొరపాటయి పోయింది... వూఁ అన్నాను! యిహనెప్పుడూ అన్ననీ, నిన్నడక్కుండా ఏవీఁ చెయ్యననీ చెంపలు వాయించేసుకోమంటావా చెప్పు!"

ఉన్నట్టుండి తుఫానులా మారిపోవటం రాఘవరావు స్వభావం. అంత నిదానమూ ఏమయిపోతుందో అంతు బట్టదు! సీత పెళ్ళయిన కొత్తల్లో ఒకటి రెండు మార్లు జ్వరపడింది కూడా! రాను రాను అలవాటయింది.

"నామాట వినండి! బయట అమ్మ కూడా వుంది...."

"ఉంటే...? ఏం? నాకేం... అదుపా?"

అన్నాడేగాని రాఘవరావు గొంతు కొద్దిగా తగ్గింది.

"మీకు పుణ్యం ఉంటుంది! కొంచెం ఓపిక పట్టండి..."

కోపం అణుచుకోటంలో కణతలు అదురుతున్నాయి! అడుగు పెదవి వణుకుతోంది.

"తిరిగి తిరిగి చచ్చి చచ్చి వస్తాను! దిక్కుమాలిన పెంటంతా యింట్లోనే! ఎవరి కెవ్వరూ తీసిపోరు..." - రాఘవరావు లేచాడు.

యిల్లంతా నిశ్శబ్దంగా వుంది. ఆ గదిలోనే ఓ వార చాప మీద మాధవుడు పడుకున్నాడు! అతని చేతిలో 'ఆస్తి - దాని స్వరూపాలు' పుస్తకం ఉంది. చిట్టెమ్మ గుమ్మం పొదిగిటను ఓ చెయ్యి నేల దన్ను పెట్టుకొని మరో చెయ్యి గడ్డం కింద చేర్చుకుని కూర్చుంది. సుభద్ర తలుపు వారగా నించుంది. సీత వంట గదిలో ఎంగిలి కంచం తీస్తోంది.

కాస్సేపు గది మధ్య పచార్లు చేసాడు రాఘవరావు! బయట నుంచి వచ్చిన మాలక్ష్మికి అక్కడి పరిస్థితి బోధపడలేదు. లోపలికి అడుగు పెడుతూనే పెద్దగొంతుతో -

"ఏవిరా! అన్నయ్యా! యీవేళ రాటం ఆలశ్యమయిందీ...?"

"ఆ బొంత ఎక్కడుందో చూసి నీ పెట్లో పెట్టుకోవే...!"

"అదేం కుదర్దు!" - మాధవుడు లేచి కూర్చున్నాడు.

"యీ విషయంలో జోక్యం చేసుకోకురా!"

"ఏం? ఎందుకుట? కష్టపడింది ఆవిడ...! దాని మీద హక్కు పూర్తిగా ఆవిడదే!"

"నాయన్నాయనా! నువ్వూరుకుందూ...! పరాయోళ్ళకైనా పెట్టుకుంటే పుణ్యమే వస్తుంది...! మంచే మిగుల్తుంది! అలాంటిది సొంత ఆడబడుచు..." అంది సుభద్ర.

"అవునవును! బొంతకు బదులు బొంతడు పుణ్యం! గుంట వెధవలు రాత్రంతా చలికి వణుకుతూ ఏడుస్తుంటే బస్తాల్తో లారీల్తో మరీ వస్తుంది పుణ్యం...! అదే మిగుల్తుంది!"

"మాధవా! నీ వ్యవహారం శృతి మించుతోంది..."

"వస్తువ ఆవిడది! దానం చేసేది నువ్వు! పట్టుకెళ్ళేది అది! శృతి మించేది నేను...!"

"దాంది దాందంటున్నావు! అసలా బొతలో దాందేముంది? చిరిగిన చీర ముక్కలో రెండు! ఆ మాత్రం నాదీ వుంది అందులో...."

"వుంది... వుంది...! గా...ట్టి పంచె! ఆయందేమో మాం..చి లుంగీ! నాదే...మో నిన్నే కుట్టిన చొక్కా! యింకేం? పట్టండి! చించేద్దాం! అందరం తలో ముక్కా తీసేసుకుందాం...!"

" నీ తిక్కా లెక్కా నా దగ్గర కుదరవురా అబ్బాయ్! అయినా చెల్లెలి మీద పగేంటిరా నీకూ...?"

"పగ కాదు! న్యాయం! శక్తుందీ...? కాని... కొత్తదే యియ్యి! బొంతేం... ఖర్మ? డన్‌లప్ బెడ్డే యియ్యి!"

"పాత బొంతకే గతి లేదూ! డన్‌లప్ బెడ్డొహటి! మొగుడి సొమ్ము పరాయోళ్ళ పాలవుతుందనీ - ఆ శక్తి నిజంగా ఉన్న రోజున మాత్రం - మీ వదిన ఉరెట్టేసుకోదా?"

"దానికీ దీనికీ పూటా పెట్టకు! యిది ఆవిడ శ్రమపడి అమురుచ్చుకొన్న వస్తువ! అందుకే ఆవిడ అనుమతి లేకుండా, ఆవిడతో ఆలోచించకుండా, యిష్టం వచ్చినట్టు చేసే హక్కు నీకు లేదు!"

"యిది నేనూ, అదీ కలిసే ఆలోచించాం!"

"అబద్ధం! ఆవిణ్ణి చెప్పమనూ ఆ మాట!"

"నేనేం నీకు జవాబుదారీ కాదు..."

"నువ్వు బెదిరించొచ్చు! తన్నొచ్చు! ఆవిడ ఏంటనుకుంటోందో తెల్సుకోకుండా ఆవిడ చేత అబద్ధమాడించొచ్చు! మధ్యలో నాలాంటాడు కలగజేసుకుంటే... నాలుగు వెయ్యొచ్చు! మాటల గారడీతో మభ్యపెట్టొచ్చు! కాని... నిజం... నిజవే!

"ఏవిట్రా! బోడి నిజం! ఆ మాటకంటూ వస్తే యింటికి పెద్దదాన్ని నేనూ...! ఏం చెప్పటానికయినా చెయ్యటానికయినా హక్కు నాదీ...! ఎవడు కాదంటాడో రమ్మనూ...!" అంది చిట్టెమ్మ.

"రైటే ఎవ్వరూ కాదనరు! యింట్లో చిల్లు కుండల మీదా, బొక్కి రాచిప్పల మీదా అన్నింటి మీదా హక్కు నీదేనమ్మా! శ్రమపడి తయారుచేసుకున్నది ఆవిడకి దక్కకుండా ఆవిడ యిష్టాయిష్టాల ప్రమేయం లేకుండా... లాక్కునే హక్కుమాత్రం నీగ్గాదు వాడిగ్గాదు ఆ భగవంతుడిగ్గూడా లేదుగాక లేదు! అవుతే అలా లాక్కునే హక్కు కూడా న్యాయమేనంటే, చట్టమేనంటే..."

"సీతా! సీతా!" మాధవుడి మాట పూర్తవకుండా అరిచాడు.

భర్త గావుకేకల్తో గుమ్మం చాటుగా వంట గదిలో వున్న సీత అక్కడికి వచ్చింది.

"ఆ ముష్టి బొంత మాలక్ష్మికి యివ్వటం నీకు యిష్టమేనని నేను అంటున్నాను... అవునా? కాదా?"

"అవుననే అంటుంది! నువ్వు అడిగే తీరులో ఆ బొంత యిప్పించెయ్యాలన్న పట్టుదలే వుందిగాని... నిజం తెల్సుకోవాలన్న కోరిక లేదు."

"పోన్లెండ్రా! నా గురించి యింత గొడవెందుకూ? ఊరుకోండి" అంది మాలక్ష్మి.

ఎవ్వరూ కాస్సేపు మాట్లాడలేదు.

మాధవుడే అన్నాడు.

"యీ విషయం గురించి యింత గొడవ అక్కర్లేదు! నిజానికి మనం అందరం పొరపాటు ఆలోచనలే చేస్తున్నాం! ఆవిడ ఆ బొంతను యిచ్చెయ్యటం... నీ మీద గౌరవమంటావు నీవు! యింటి పెద్దరికం నిలబెట్టి తన హక్కును ఒప్పుకోడమంటుంది అమ్మ! మంచితనమనీ, పుణ్యమనీ అంటారు వాళ్ళ అమ్మగారు! యింటి ఆడబడుచుననీ ఏదయినా పట్టుకెళ్ళొచ్చనీ అనుకుంటుంది చెల్లి!

"కాని... బిడ్డల బాధ చూడలేక, నెలలు నిండుతున్నా, సమయం లేకపోయినా, అలా అలా తారట్లాడుతూనే ఆ బొంతను కుట్టుకొన్నది వదిన! ఆవిడ శ్రమ గురించి, ఆవిడ పడిన ఆశ గురించి మనలో ఒక్కరు ఒక్క సెకను ఆలోచిస్తే యింత రాద్ధాంత సిద్ధాంతాలు జరగవు! యింత పట్టుదలలు పెరగవు...!"

ఎవ్వరూ మాట్లాడలేదు!

సీత అంది...

"తీసుకెళ్ళు మాలక్ష్మి - నేను మళ్ళీ కుట్టుకుంటాను..."

"యిదీ! యింత జరిగాక..." చిట్టెమ్మగారు అక్కడ నుంచి వెళ్ళిపోయింది.

ఆరోజు సాయంకాలం ఎవ్వరూ లేనపుడు మరిదితో అంది సీత...

"నువ్వు చెప్పిన హక్కులూ, గొడవలూ నాకేం తెలీదు గాని మాధవా...! యీ బొంతను దానికిచ్చెయ్యటం ఓ పెద్ద పని కాదు. యిప్పుడంటే నెలల్నిండిన మనిషిని! రేపు చులాగ్గా ఉన్నపుడు మళ్ళీ ఓ బొంత కుట్టుకోడం పెద్ద లెక్కల్లో పని గాదు. అయితే.... మనవి అతుకుల బొంతల బతుకులు! పిసరంత ఉన్నా దాని కోసమే కొట్లాటలూ, పుణ్యాలూ, ఏడుపులూ అన్నీను! ఏదయినా ఉబ్బరన వస్తుందా అన్నదే మనం చూస్తాం! మాలక్ష్మికి యిమ్ము చేసుకోడం చాతవదు! పెద్దవాళ్ళుంటే వాళ్ళ కాలం ఎలాగో చెల్లిపోయింది. దీనికి చిలక్కి చెప్పినట్టు చెప్పాను. మీ అమ్మగారు అడ్డుపడుతూనే వచ్చారు! అయ్యో! అదేం పాడుబుద్ధితో అంటం లేదూ! పన్నేర్చుకోమంటోందీ... అని ఆవిడ అనుకోరు!

"యిన్నేళ్ళు బాధ పడ్డ పిల్లలు యీ ఒక్క ఏడూ ఇబ్బంది పడితే పడతార్లే అని యిచ్చేద్దా మనుకున్నాను. కానీ... దానికి పంతం రావాలీ... పని నేర్చుకోవాలీ... అని సూచా వాచా చెబుతూ వచ్చాను! కానీ..."

అన్ని వాదనలూ ఆ గదిలోనే జరుగుతున్నాయి ప్రస్తుతం ! ●

★ *(భారతి: అక్టోబరు 1980)* ★